

Gozdarstvo

Preprečevanje nastajanja škod na drobnici



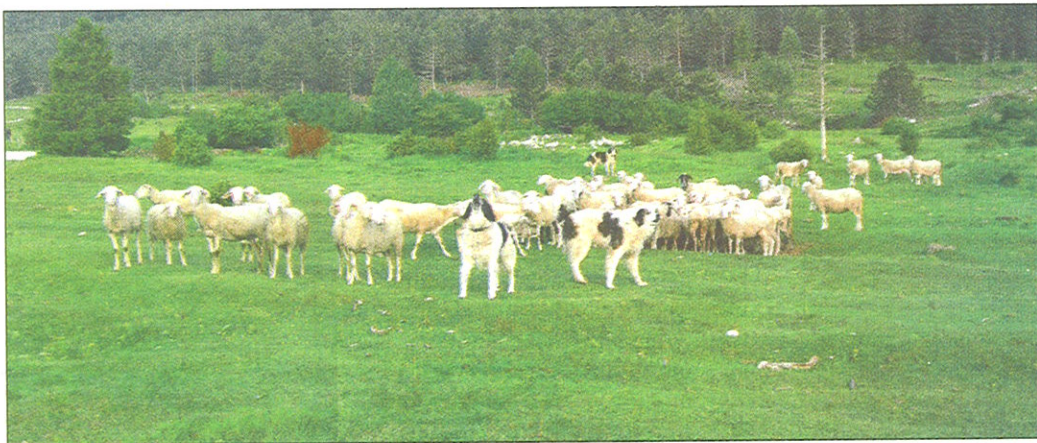
Skoraj brez izjeme na območjih, kjer se na istem območju nahajata medved ali volk in je hkrati prisotna reja drobnice, prihaja do škod. Teh škod zelo verjetno nikoli ne bo mogoče popolnoma preprečiti, lahko pa število škodnih primerov in njihov obseg s pomočjo ustreznih varovalnih sredstev močno zmanjšamo. To je bilo dokazano tudi v projektu Slowolf, v katerem se je število škod po volku pri osmih sodelujočih rejcih drobnice, ki so pričeli uporabljati v tem članku opisane zaščitne ukrepe, na letni ravni zmanjšalo za približno 100.000 €.

Za varovanje drobnice sta najbolj uveljavljeni in najuspešnejši dve metodi:

- varovanje s pomočjo varnih ograd ter
- varovanje s pastirskimi psi.

V prvem primeru gre za zapiranje drobnice v elektromreže, višine vsaj 160 cm, preko noči, te pa se lahko uporabljata tudi za dnevno pašo v čredinah, pri čemer je potrebno pogostejše premeščanje. Posledica pogostejšega premeščanja pa je tudi boljše izkoriščenost travne ruše. V drugem primeru gre za uporabo pastirskih psov, ki se zoperstavijo napadu velikih zverí. Obe metodi sta zelo učinkoviti, izkazuje pa se, da je najbolj primerna kombinacija obeh metod.

impulz v žici mora zverí zadati bolečino, na podlagi katere bodo živali pred ogrado imele močan strah. Izkušnje kažejo, da je pri uporabi elektromrež ključen dejavnik stalna prisotnost električnega toka v mreži z jakostjo vsaj 5 kV. Vedno, kadar zver premaguje strah in se ponovno dotakne električne ograde, mora biti izkušnja močno negativna in strah se mora povečati. Če imajo zverí možnost spoznati ogrado, ko v njej ni električnega toka, strah izgubijo. Hkrati se lahko naučijo, da je elektroograj zgolj fizična ovira, ki jo je moč prečkati. Pri ponovnem srečanju s takšno ograjo jo zato lahko prečkajo, kljub temu da je v njej prisoten električni tok.



Če želimo, da bo varovanje s psi uspešno, moramo imeti ob čredi prisotne vsaj tri pse čuvarje. Ti morajo biti na čredo navezani in biti ob njej prisotni 24 ur na dan (Foto: Rok Černe).

ustrezni postavitvi in vzdrževanju elektromrež lahko najdete na spletni strani Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije: www.kezs.si/gv/kmetijstvo/zi_vinoreja/reja-drobnice.aspx.

Paša s pomočjo pastirskih psov

Paša s pomočjo pastirskih psov predstavlja enega najbolj starodavnih načinov zaščite drobnice. Na območju Evrope in Azije so to metodo uporabljali že pred tisočletji, v prete-

Kaj je pomembno pri varovanju drobnice s pomočjo pastirskih psov?

- Mladiča vključimo v čredo že pri 8 tednih starosti.
- Pse v čredo uvajamo postopoma, po enega na leto.
- Za učinkovito varovanje so potrebni vsaj trije psi.

predstavljata dodatno delo in breme. Tega se zavedajo tudi na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ki je v Program razvoja podeželja RS za obdobje 2014–2020 vključilo tudi ukrep kmetijsko okoljsko podnebnih plačil (ukrep KOPOP), ki omogoča pridobitev subvencije tako za nočno zapiranje drobnice kot tudi za dodatno delo, ki ga predstavlja delo s psi čuvarji.

Za obuditev tradicionalnih znanj

V zadnjih treh letih je ocenjena višina škod na drobnici po volku in medvedu znašala

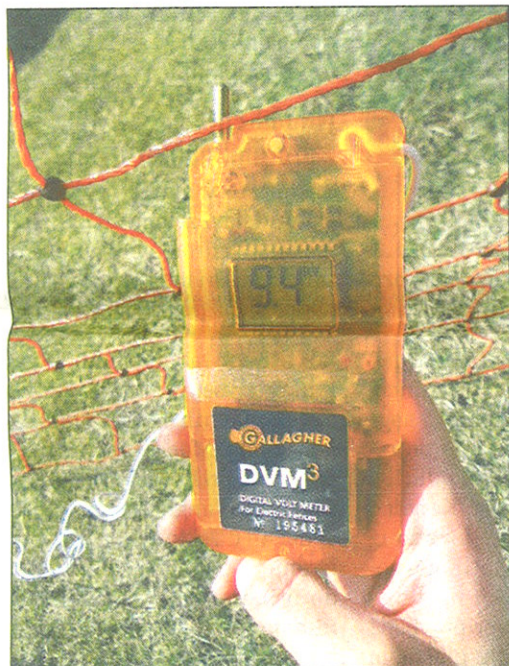
približno 600.000 evrov. Pri medvedu po vrednosti škod sledijo čebelnjakih ter na sadnem drevju. Problematike pojavljanja škod se zavedamo tudi na Zavodu za gozdove Slovenije, zato tako v okviru rednega dela kot tudi v okviru projektov tej temi namenjamo veliko pozornost. Lani smo v sodelovanju z 8 partnerji iz Slovenije, Hrvaške, Italije in Avstrije pridobili projekt Life DinAlp Bear. Škode na drobnici so ena glavnih tem, s katerimi se ukvarjamo v okviru omenjenega projekta. Najbolj ogroženim rejcem drobnice in čebelarjem

bomo zato v letošnjem in prihodnjem letu donirali varovalne komplete elektromrež za varovanje premoženja pred napadi velikih zverí. Poleg tega želimo vzpostaviti delovne linije pastirskih psov – reja pastirskih psov, od koder bodo izhajali mladiči, ki bodo umeščeni na pašo in tako postali učinkoviti varuhi čred. Zainteresiranim in motiviranim rejcem bomo pomagali pri vzpostavitvi delovnih linij. Ti rejci bodo ključnega pomena tudi pri svetovanju o načinu vzgoje in umeščanju psov v čredo. Na ta način želimo ponovno obuditi uporabo pastirskih psov kot eno najučinkovitejših metod zaščite domačih živali.

Če ste imeli v preteklih letih škode in bi želeli svojo drobnico dodatno zavarovati z visokimi elektromrežami ali delati s psi čuvarji čred, nas kontaktirajte na elektronski naslov tomažberce@gmail.com ali pokličite na 040 601 425 (Tomaž Berce, Zavod za gozdove Slovenije), da se dogovorimo za sodelovanje.

S pomočjo obujanja tradicionalnih znanj o varovanju drobnice in sodobnimi tehnologijami je mogoče škode na drobnici učinkovito preprečevati. Vendar je pri uvajanju in uporabi tako psov kot tudi elektromrež treba biti dosleden in spoštovati navodila za uporabo, kot na primer, da mora biti v električni ogradi vedno prisoten močan električni tok 5 kV. Samo tako bodo varovalna sredstva lahko učinkovito varovala premoženje pred napadi velikih zverí.

Tomaž Berce in Rok Černe,
Zavod za gozdove Slovenije



Trasa elektromreže mora biti vedno ustrezno vzdrževana, v mreži pa morajo biti vedno prisotni električni pulzi jakosti vsaj 5 kV (Foto: Rok Černe).



Ustrezna ozemljitev in pokošena trava na trasi elektromreže sta predpogoja za prisotnost ustrezno močnih pulzov v elektromreži (Foto: Matej Vidrih, Oddelek za agronomijo, Biotehniška fakulteta).

Za učinkovito zaščito pred medvedí in volkovi je priporočena uporaba elektromreže višine 160 cm. Naloga elektromreže je velikim zverím zadati bolečino ob prvem stiku z mrežo in s tem v njih zbuditi strah pred to oviro v prostoru. Ne gre torej za fizično prepreko, temveč za psihološko. Zverí se namreč novim oviram v prostoru sprva pazljivo približajo in se jih dotaknejo s smrčkom ali taco. Električni

Kaj je pomembno pri varovanju drobnice z elektromrežami?

- V elektromreži mora biti ves čas prisoten električni tok.
- Jakost električnih pulzov mora biti vsaj 5 kV.
- Pod elektromrežo mora biti trava pokošena.
- Elektromrežo redno pregledujemo in vzdržujemo.

Le dosledna uporaba elektromrež v skladu s priporočili je zagotovilo, da bo varovanje s pomočjo elektrike učinkovito pri preprečevanju škod na domačih živalih. Podrobnosti o

klem stoletju pa je njihova uporaba v Evropi močno upadla. Šele v zadnjih desetletjih se je pričelo ponovno obujanje paše s pastirskimi psi, izkušnje in rezultati pa kažejo, da gre za zanesljivo metodo, s katero je mogoče znatno zmanjšati število napadov zverí na drobnico.

Da pa bo varovanje s pomočjo pastirskih psov učinkovito, morajo biti ob čredi prisotni vsaj trije pastirski psi, v primeru večjih čred pa še več. Uspešnost vzgajanja mladih psov v učinkovite varuhe domačih živali je v največji meri odvisna od lastnika črede, ki mora psa v času odrasčanja ustrezno vzgajati in popravljati neželene vedenje. Prav tako je uspešnost varovanja odvisna od pasme, saj psi čuvarjske lastnosti podedujejo.

Opisana ukrepa za rejce

PRIPRAVITE SI DRVA SAMI HITRO IN ENOSTAVNO, S CEPILNIKI DRV IN KROŽNIMI ŽAGAMI LANCMAN™

KROŽNE ŽAGE LANCMAN™
HIDRAVLIČNI CEPILNIKI DRV LANCMAN™
POVEZOVALNIK DRV LANCMAN™

OBIŠČITE NAŠO SPLETNO STRAN:
www.lancman.si

LANCMAN™

GOMARK D.O.O., ČEPLJE 52, IND.ČONA, 3305 VRANSKO

Zahtevajte brezplačen katalog: 03/700 15 03

PETROKEMIJA

NOVO

Dognojevanje okopavin

Dognojevanje je samo del gnojenja okopavin, poljščin, ki jih sejemo ali sadimo na širšo medvrstno razdaljo. V naših pridelovalnih razmerah so najpomembnejše okopavine koruza, krompir, soja, sončnica in sladkorna pesa. Čeprav je dognojevanje reden ukrep, mora biti usklajen s celotnim gnojenjem. To pomeni, da moramo poznati tip tal, preskrbljenost tal s temeljnimi hranili, pH-vrednost, vsebnost humusa, podnebne razmere in genski potencial sorte ali križanca. Ker je ta prispevek namenjen širokemu krogu pridelovalcev, bomo skušali dati splošno priporočilo, v katerem bo vsak pridelovalec našel nekaj, kar bo lahko vnesel v svojo tehnologijo pridelave in kar mu bo v pomoč, da bo dosegel boljši pridelek. Izhajamo iz domneve, da so posevki posejani v ustreznem času, da so dobro vznikli ter razvili ustrezen sklop. Domnevamo tudi, da je večina pridelovalcev opravila temeljno gnojenje, kar je pogoj za dober pridelek. Dognojevanje poteka v obdobju intenzivne rasti rastlin in razvijanja večje listne mase. Pri dognojevanju večinoma uporabljamo dušikova gnojila, čeprav lahko uporabljamo tudi gnojila, ki poleg dušika vsebujejo tudi drugi dve makrohranili, fosfor in kalij, ter mikrohranila. Dognojevanje okopavin navadno poteka z medvrstno obdelavo, namen te je drobljenje skorje tal in prezračevanje površinske plasti ter zatiranje plevelov. Okopavine dognojujemo, dokler se medvrstni listni prostor ne zapre z listno maso ali do višine rastlin, v kateri jih delovni stroj ne poškoduje. Dognojujemo lahko enkrat z večjo količino mineralnih gnojil ali večkrat v manjših obrokkih, tako da imajo rastline zmeraj na voljo hranila, izognemo pa se nevarnosti, da bodo nastale izgube z izpiranjem ali volatizacijo. Če dognojujemo skozi tla, lahko uporabimo 150–200 kg/ha KAN-a, ta ima v sestavi dušik v amonijevi in nitrati obliki, v katerih ga lahko rastline takoj sprejmejo. Poleg dušika vsebuje še kalcij in magnezij, zaradi tega je še posebno primeren za kislota tla. Na alkalnih tleh lahko uporabimo PETROKEMIJA s količini 150–200 kg/ha. PETROKEMIJA je mineralno gnojilo, ki vsebuje 20 % dušika v amonijevi obliki in 24 % žvepla v sulfatni obliki. Med drugim so njegove prednosti tudi povečanje vsebnosti olja in proteinov v rastlinah

ter povečanje odpornosti rastlin na stresne razmere suše in visokih temperatur. Gnojimo lahko skozi tla pa tudi skozi list. Dognojevanje skozi list je priporočljivo posebno tedaj, ko začno rastline zaostajati v rasti in razvoju zaradi stresnih razmer (bolezni, škodljivci, suše, toče). Hranila, ki jih dodajamo skozi liste, lahko rastline izrabijo takoj. V ta namen lahko uporabljamo fertino R in fertino B. Fertina R ima v svoji sestavi dušik, kalij, magnezij, bor in cink. Uporabljamo jo v 3- do 5-odstotni koncentraciji. Fertino B uporabljamo za dognojevanje poljščin, ki so občutljive za pomanjkanje bora, kot so sladkorna pesa, sončnice in semenska koruza. Fertina B vsebuje dušik in bor. Pri foliarnem dognojevanju se fertina B za večino poljščin uporablja v 0,5- do 1-odstotni koncentraciji, dodajamo jo pred cvetenjem. Izjema je sladkorna pesa, ki potrebuje večjo količino bora zaradi preprečevanja gnilobe korena. Sladkorno peso dognojujemo s fertino B v količini 20–25 l/ha v dveh obrokkih. Poleg fertine lahko foliarno za dognojevanje okopavin uporabljamo tudi raztopino UREA. UREA se uporablja v 2- do 5-odstotni koncentraciji. Pozorni moramo biti na to, da dognojujemo z mineralnimi gnojili skozi list v jutranjih ali večernih urah, nikakor pa ne v najtoplejšem delu dneva. Tako se izognemo učinku šoka, ki se pokaže kot listni ožigi.

PETROKEMIJA
KUTINA

www.petrokemija.hr